

אחד ויחיד

יאנוש קורצ'אק, כתבים כרך ה, עמ' 291-293
תרגום: אורי אורלב

לאדון איגנצי היה רגע בהיר אחד ויחיד בחייו. הוא עבד אז כמתלמד אצל נגר, היה בן תשע-עשרה והיה מלהב בעלמה ונדה, שלמדה תפירה, והיו לה עינים שחורות מלאות הבעה ואף שובב, סולד וקטן; חיוכה היה שובה לב כל-כף עד שפל בית המלאכה היה מלהב בה עד קצות האזניים, כן, גם האחרים.

בחבורה הגדולה של מעריציה היה קשה להבחין באיגנצי, והעלמה ונדה התלוצצה על חשבוננו לה ושמ. הנער המסכן סבל מאוד, וגם אם לא אבד את תאבוננו ולא סבל מנדודי שנה, בכל זאת היה עצוב, עצוב מאוד.

בכפר אויאזדובסקי נערכו בחג הפסחא שעשועים נפלאים. היו שם נדנדות, קרוסלות, בעלי חיים, מופעי קסמים, צלומים "במקום", דוכני קליעה למטרה, וכמוכן עמוד.

מי שהצליח לטפס על עמוד העץ הגבוה, המשיח בסבון, וקבל חליפה, שעון, חמשה רופלים, צילינדר ובקבוק יין.

כל עובדי בית המלאכה יצאו לאויאזדוב, והלכה עמם גם העלמה ונדה יחד עם אמה ועם אחיה הקטן. ואיכשהו קרה, שאחיה והאם נפרדו ממנה והיא נשארה לבדה עם חבורת הנערים, והשתעשעה בכל לבה. הם בקרו בשתי פנורמות ובקרקס, אכלו שלוש מנות גלידה, ירו למטרה. והשמחה היתה גדולה.

רק איגנצי נגרר אחריהם בפנים עצובות.

בשעה חמש נתן האות לטפוס על העמוד. קבוצת בנאים התאספה לרגלי העמוד.

זה היה העסק של להם, הכבוד שלהם, זכותם – לקבל את הפרס. – חלקו של המטפס הראשון היה הקשה ביותר, מפני שבבסיסו היה העמוד עבה יותר וקשה היה להקיפו בידיים.

והרי צריך היה לפזר אפר על הסבון שלא להחליק למטה. הוא עלה עד רבע העמוד והחליק. שני עלה עד האמצע. הדרך למעלה היתה מוכנה.

- תראו, איזה נערים אמיצים – אמרה העלמה ונדה.

- אפשר לחשב! ענן גדול – אמר מישהו.

- נו, נראה אותך.

- לא שנה לי ללכת את הבגדים.

- אתה סתם מתפאר – אמרה העלמה ונדה בתלעלע.

- אם תתן לי העלמה נשיקה – אמר פתאום איגנצי בפנים סמוקות – אעלה למעלה.

היא הציצה בו ופרצה בצחוק.

- אם תעלה אתן נשיקה.

איגנצי, פאלו דחף אותו מישהו, נדחק בתוך המון הסקרנים, פרו לו דרך, נעמד לרגלי העמוד ואמר:

- אני אנסה.

- ואתה, מה אתה עושה לה? – העיר מישהו באי-רצון.

- אין דבר, תן לו, שניסה – נשמע קול אחר.

לֹא לְשׂוֹא גֹדֵל אֵינְנֵצִי עַד גֵּיל אַרְבַּע-עֶשְׂרֵה בְּכָפֹר וְטַפְס שָׁם עַל עֵצִים.

- הוֹ! הוֹ! – נִשְׁמְעוּ קוֹלוֹת . – אֵיךְ בּוֹעֵר לוֹ.

- אֵל תִּדְאָג, הוּא מְמַהֵר מְדִי. רַק נִגִיעַ לְסִבּוֹן... הִנֵּה, תִּרְאֶה, הַחֲמוֹר מִבֵּיט לְמִטָּה.

רַד כָּבֵר, רַד, עוֹד תִּשְׁלַח אֶת הַמְּפָרָקֵת.

בְּאֵמֶת אֵינְנֵצִי הַצִּיץ לְמִטָּה וְקִבֵּל סִחְרָמְרָת בְּגִלְל תַּלְבֵּה וְהַחֲמוֹן. אֲבָל נִזְכֵּר שֶׁהִיא נִמְצָאֵת שָׁם, אֲפֹלוּ רְאֶה אֶת עֵינֶיהָ (אוֹ אוֹלֵי נְדָמָה הִיָּה לוֹ שְׂרָאָה), וְשׁוֹב הַתְּחִיל לְטַפֵּס וְלַעֲלוֹת.

פִּרְקֵי זְרוּעוֹתַי חֲרָקוּ, כָּבֵר אֲבַד בְּהֵן תַּחֲוִשָּׁה, פִּי הִנֵּה נִבְשׁ, עֵינָיו חֲשָׁכוּ, דָּם הוֹפִיעַ

תַּחַת צַפְרָנָיו. וְהוּא בְּשֵׁלוֹ, עוֹלָה, וּמִמְשִׁיךְ לַעֲלוֹת.

זוֹ הַפַּעַם הִרְאֵשׁוֹנָה בְּחַיָּיו לֹא הִטִּיל עָלָיו אִישׁ אֶת מְרוֹתָו: לֹא הוֹרִים שֶׁהִכּוּ אוֹתוֹ,

לֹא מְנַהֵל הַעֲבוּדָה, לֹא הִיָּה צָרִיךְ לְשִׁמְעַע בְּקוֹלוֹ שֶׁל אֶף אֶחָד, שֶׁל אֶף אֶחָד. הִיָּה כָּל כָּד גְּבוּהָ!...

- הִי – אָדוֹן נִכְבָּד, רַד כָּבֵר לְמִטָּה! צַעֲקוּ הַבְּנָאִים בְּחֲרָדָה שֶׁה"כְּבוֹד" הוֹלֵךְ וְנִשְׁמַט מִיַּדֵּיהֶם.

אֲבָל אֵינְנֵצִי לֹא שָׁמַע אֶת קְרִיאוֹתֵיהֶם וְעָשָׂה אֶת דְּרָכּוֹ גְּבוּהָ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וּמִרְגַע לְרַגַע גֹּדֵל הַלֶּשֶׁת בְּלָבוֹ, כָּבֵר לֹא בְּגִלְל הַפָּרֶס, מִפְּנֵי שֶׁהִיָּה עֵינָיו מְאֹד לַחֲשֹׁב עַל כָּד, אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁהִיָּה גְּבוּהָ כָּל כָּד.

עֲכָשׁוֹ תַפֵּס בְּחִבָּל כְּדִי לַעֲלֹחַ דְּרָךְ הַפֶּתַח לְמִשְׁטַח הַקֶּרֶשִׁים. פְּתָאוֹם הִחְלִיקוּ רַגְלָיו וְהוּא נִשְׁאַר תְּלוּי בְּאֵוִיר. הַחֲמוֹן קָפָא בְּחֲרָדָה. אֲבָל אֵינְנֵצִי הִיָּה חֲזָק. נֶאֱחָז בְּפִנֵּת הַמִּשְׁטַח, עָלָה לְמַעְלָה בְּמֵאֲמָץ עַל-אֲנוּשֵׁי. עֵינָיו חֲשָׁכוּ.

הוּא לָקַח אֶת הַבְּגָדִים וְלֹא אֶת הַשְּׁעוֹן, לֹא לָקַח אֶת הַכֶּסֶף וְרַק לָגַם יָיו מִן הַבְּקָבוֹק וְהַחֲלִיק לְמִטָּה, סְרוּט וּמִפְּנִיחַ.

- לָמָּה לֹא לָקַחְתָּ אֶת הַפָּרֶס? – שׁוֹאֲלִים לְמִטָּה וְרוֹשְׁמִים אֶת שְׁמוֹ.

- מִפְּנֵי שֶׁל רְצִיטִי.

- וְלָמָּה לֹא רְצִיטִי?

- מָה אֲכַפֵּת לָכֶם.

הוּא "צִלֵּל" בְּהַחֲמוֹן, רַץ הַבִּיטָה, הַתְּרַחֵץ, הַחֲלִיף בְּגָדִים וְהִמְתִּין לַחֲזָרְתָהּ שֶׁל הַעֲלָמָה וְנָדָה. לָבוֹ פַּעַם בְּחִזְקָה. הַחֲמִתְנָה הַחֲמֵאת הִיָּתָה כָּל אוֹשְׁרוֹ.

הַנְּעִירָה הַתְּגַלְתָּהּ בְּאֲכָזְרִיוֹתָהּ וְלֹא קִיָּמָה אֶת הַבְּטָחְתָּהּ...

כָּל חַיָּיו רָמּוּ אוֹתוֹ, רַעִים הָיוּ חַיָּיו, אֲבָל אֶת הַזְּכָרוֹן הָאֶחָד וְהַיְחִיד הַזֶּה - דְּבָר לֹא הִיָּה יָכוֹל לְמַחֹת: כְּאֲשֶׁר הִיָּה כָּל כָּד גְּבוּהָ ו... לְמַעַנָּה.

לְרַגַע בְּהִיר אֶחָד וְיְחִיד זָכָה אָדוֹן אֵינְנֵצִי בְּחַיָּיו.

